

Pygmalion

HIGGINS (zavírá poslední zásvuku) A to je celý ten krám.

PICKERING Opravdu užasné. Stejně mi dobrá polovina unikla.

HIGGINS Chcete si něco probrat ještě jednou?

PICKERING (vstane a přejde ke křivu, kde se uvelebí zády k ohništi) Děkuju, teď rozhodně ne. Pro dnešní dopoledne toho mám až po krk.

HIGGINS (jde za ním a postává se vedle něho po jeho levici) To vás tak unavilo poslouchat zvuky?

PICKERING Unavilo. Je to strašný nápor. Dost jsem si zakládal na tom, že dokážu vyslovit čtyřnadvacet různých samohlásek, ale vašich sto třicet mi vzalo dech. Většinou je vůbec sluchem nerozpoznám.

HIGGINS (se pochechtává, jde ke klavíru a jí cukroví) To chce cvik. Nejdívá žádný rozdíl neslyšíte, ale stačí se zaposlouchat, a najednou zjistíte, že se všechny liší jako á od bé.

(Vějde paní Pearceová, Higginsova hospodyně)

PEARCEOVÁ (váhá, zřejmě si neví rady) Přišla za vámi nějaká mladá žena, pane Higgins.

HIGGINS Mladá žena! Copak chce?

PEARCEOVÁ Říkala, že budete mít z její návštěvy radost, jen co se dovíte, proč přišla. Je to docela obyčejná holka, pane Higgins. Opravdu hrozně obyčejná. Já bych ji poslala pryč, ale povídám si, co když si ji budete chtít namluvit, do těch přístrojů. Snad jsem nic neprovedla, ale když k vám, s prominutím, kolikrát chodí taková divní lidé. Kdybyste náhodou –

HIGGINS Nic se neděje, paní Pearceová. Vyslovnost má zajímavou?

PEARCEOVÁ Spíš hroznou, pane Higgins, namouduší. Já nevím, jak vás něco takového vůbec může zajímat.

HIGGINS (Pickeringovi) Sem s ní. Klidně ji přiveďte, paní Pearceová. (Jde rychle ke svému pracovnímu stolu a vybere jeden váleček do fonografu)

PEARCEOVÁ (jen zpola směřená) Prosim, pane Higgins. Je to vaše přání. (Odejde)

HIGGINS Jde jako na zavolanou. Aspoň vám ukáží, jak si dělám záznamy. Necháme ji mluvit, já si to nejdřív zaznamenám Bellovou optickou řečí, pak širokou romanšskou, a nakonec si ji chytíme na fonograf, takže si ji pak můžete poslechnout, jak často budete chtít, a současně sledovat písemný záznam.

PEARCEOVÁ (se vrací) Tady je ta mladá žena, pane Higgins. (Květinářka vejde v plné parádě. Na hlavě má klobouk se třemi pštrošími péry: oranžovým, modrým a červeným. Zástěru má skorem čistou a chartrý kabát trochu vylepšený. Jmavost této žalostné postavky, její nevinná marnivost a sebejistota zapůsobí na Pickeringa, který se napřiml už v přítomnosti paní Pearceové. Higgins však reaguje zcela jinak: jediný rozdíl, který dělá mezi mužem a ženou, spočívá v tom, že pokud zrovna na ně nepouští hrůzu nebo nevznáší protest k nebesům kvůli nějakému jako pýrko lehkému křivci,

SOUKAL, Josef. Čítanka pro III. ročník gymnázií: učebnice plně vyhovuje Katalogu požadavků ke společné části maturitní zkoušky z českého jazyka a literatury. Praha: SPN - pedagogické nakladatelství, 2003. ISBN 80-7235-226-1.

kerý musí nést, lísd se k ženám jako dítě ke své chůvě, když po ní něco chce)

HIGGINS (ji pozná s neskryvaným zklamáním, a hned z toho dětinský dělá nesnesitelnou křivdu na své osobě; bryskně) Ale to je ta holka, co ji mám poznamenanou od včerejška! Ta je k ničemu; ze severozápadního Londýna mám všechny záznamy, které potřebuju. Přece kvůli ní nezním další váleček. (Dívce) Koukejte mazat, já vás nechci.

KVĚTINÁRKA Jen si nevytahujte triko. Eště nevíte, proč sem tady. Pearceová, která čeká u dveří na další rozkazy) Rekla ste mu, že sem přifčela taxikem?

PEARCEOVÁ Ale děvče! Snad si nemyslíte, že takový pán se stará, čím jste přijela!

KVĚTINÁRKA My sme náká honoracel! Ale dávat hodiny, to mu nejní zátežko, dobře sem ho slyšela. Já se ho vo žádný prezenty neprosim, a dýž mu moje mergele nejsou dost dobrý, můžu jít ke konkurenci.

HIGGINS Dost dobrý pro co?

KVĚTINÁRKA Dost dobrý pro vás! Už vám to došlo, jo? Přišla sem si vyjedenat hodiny, abyste věděl. A taky je zaevaknout, aby nebyla mejlka. HIGGINS (omráčen) No ne!!! (Popadne dech) Co vám na to mám říci? KVĚTINÁRKA Dybyste byl slušně vychovanej, třeba byste mi nabídnul židli. Preci mám pro vás kšeft, ne?

HIGGINS Pickeringu, nabídnem té couře židli – nebo s ní vyrazíme dveře?

KVĚTINÁRKA (zdešené uprchně ke klavíru, kde se otočí, zahnaná do kouta) Áááááááááááá! (Ublíženě naříká) Já si nenechám nadávat do cour, když chci platit jako dáma! (Oba muži na ni z druhého konce místnosti užasle zírají)

PICKERING (jemně) A co byste vlastně chtěla, děvče?

KVĚTINÁRKA Já bysem chtěla dělat slečnu v květinářství, a né prodávat na ulici. Ale voni mě nevomou, dokad nebudu šveholit spisovnějc. Von řek, že by mě naučil. Tak sem tady, chci mu solit – já se ho vo nic neprosim – a von se mnou zachází jako s handrou.

PEARCEOVÁ To jste tak hloupá? Vy si myslíte, že si můžete dovolit platit hodiny u pana Higginse?

KVĚTINÁRKA Co bych nemohla? Víím, nač takový hodiny přídou, zrovna jako vy, a můžu klopit.

HIGGINS Kolik?

KVĚTINÁRKA (se vrací k němu, triumfálně) To je řečí! Já tušila, že přestane dělat haura, sotva zmerčíte, že byste moh trhnout něco z toho, co ste mi večera večír vysoli. (Dívěrně) Že ste měl zakalenej chobot, že jo? HIGGINS (kategoricky) Sedněte si.

KVĚTINÁRKA Já, dýž mi to chcete dát prezentem...

PEARCEOVÁ (přísně) Sedněte si, děvče. Koukejte poslechnout.

KVĚTINÁRKA Áááááááááááá! (Zástaně stát se smíšenými pocity vzdoru a rozpáčí)

PICKERING (velmi zdvořile) Neposadíte se prosim? (Postává osamělou židli poblíž křbové předložky mezi sebe a Higginse)

KVĚTINÁRKA (*upejpaně*) Dyz' jinak neďáče...
(*Posaďte se. Pickering se vrátí na křbovou předložku*)

HIGGINS Jak se jmenujete?

KVĚTINÁRKA Líza Doolittleová.

HIGGINS (*vážně deklamuje*) Bětka a Alžběta, Bětka. Líza. Vyšly si do lesa na pačič hnízda.

PICKERING Čyť tam vajička v hnízdečku byla.

HIGGINS Vzaly si po jednom, tři ještě zbyla.

(*Upřímně se směje vlastním vtipu*)

Líza Co blbnete?

PEARCEOVÁ Takhle s panem Higginsem nesmíte mluvit.

Líza A proč von teda nemluví rozumně se mnou?

HIGGINS Vratme se k obchodním věcem. Kolik mi nabízáte za hodinu?

Líza Já to mám na chlup spočítaný. Jedna moje přítelkyně se učí fráním, jo – a platí půlručního šlusu za hodinu vopravdičkýmu Francouzovi. Vy mě máte učít můj rodněj jazyk, tak byste přeci po mně nechťel toliká jako tamenten za fráním. Dám vám šlasi; berte, nebo nechte bejt.

HIGGINS (*přečkází po pokoji sem a tam, chraští v kapse klíči a drobnými*) Víte, Pickeringu, když vezmete jeden šlinsk ne prosťe jako šlinsk, ale jako procento z jejího příjmu, tak plně odpovídá takovým šedesáti, sedmdesáti librárn od milionáře.

PICKERING Jak to?

HIGGINS Jen si to spočítejte. Takový milionář si přijde na sto padesát liber denně. Ona vydělá asi tak půlkorunu.

Líza (*vznešeně*) Kdo vám řek, že mám jenom –

HIGGINS (*pokračuje*) Nabízí mi za hodinu dvě pětiny svého denního příjmu. Dvě pětiny milionářského denního příjmu jsou asi tak šedesát liber. To je slušně. To je balík peněz! Tolik mi ještě nikdo nenabíd.

Líza (*vstane, zděšena*) Šedesát liber! Co to žvaníte? Já vám žádných šedesát liber nenabízela. Kde bysem schrasila –

HIGGINS Budte zřicha.

Líza (*pláče*) Já přeci nemám šedesát liber. Ááá –

PEARCEOVÁ Nebrečte, holka hloupá. A posaďte se. Nikdo vám vaše peníze nevezme.

HIGGINS Někdo ale vezme tebe, a košičten, jestli nepřestaneš flukat. Sednout!

Líza (*pomalú poslechne*) Áááááááá! Děláte, jako byste byl můj táta.

HIGGINS Jestli se rozhodnu tě učít, budu na tebe horší než dva tátové dohromady. Tumaš. (*Nabídne jí svůj hedvábný kapesník*)

Líza Na co to je?

HIGGINS Na oči. Na každou partii tvého obličje, která je mokrá. Pamatuji si: tohle je tvuj kapesník, a tohle je tvuj rukáv. Když se chceš stát slečnou prodavačkou, tak si je neplet.

(*Dočista popletená Líza na něho bezmocně žvře*)

PEARCEOVÁ Takhle se s ní nedomluvíte, pane Higginssi: ona vám nerozumí.

Kromě toho jste na omylu: tak ona nesmíká.

(*Bere ji kapesník*)

Líza (*ho popadne*) Moment! Navalte ten kapesník. Dal ho mně, a ne vám!

PICKERING (*se směje*) To je pravda. Mám dojem, že ten kapesník je třeba pokládat za její majetek, paní Pearceová.

PEARCEOVÁ (*rezignuje*) Patř vám to, pane Higginssi.

PICKERING Higginssi, nasadil jste mi brouka do hlavy – s tím diplomatickým koktejem. Jestli to dokážete, prohlásím vás za největší pedagogickou kapacitu na světě. Vsadím se s vámi o všechny náklady na ten pokus, že to nesvedete. A zaplaťm hodiny.

Líza Já, vy jste ale prima! Děkuju, pane říditel.

HIGGINS (*v pokušení, dívá se na ni*) Pokušení je téměř neodolatelné.

Je tak nádherně sprostá – tak šíleně ušňupaná –

Líza (*vehementně protestuje*) Áááááááááá!!! Já nejsem ušňupaná. Náhodou sem si na cestu umyla vobličje i ruce, to je fakt!

PICKERING Lichočkami jí rozhodně hlavu nepopleťete, Higginssi.

PEARCEOVÁ (*neklidně*) Jen to nezakřikněte, pane plukovníku. Ono je víc možností, jak děvčeti poplést hlavu, a pan Higginss je na to kadet, i když

třeba ani nechce. Pevně doufám, pane plukovníku, že ho v žádných hloupostech podporovat nebudete.

HIGGINS (*bere nápad vážně a rozpaluje se*) Co jiného je život než série hloupych nápadů? Potř je na ně přijít. Jenom nepromeskat šanci: nenaskytme se každý den. Udělám z té ucourané poběhlíce vévodkyni.

Líza (*zásadně neuznává toto hodnocení vlastní osoby*) Áááááááá!

HIGGINS (*unesen*) Ano, za půl roku – kdepak, za čtvrt, jestli má dobrý sluch a mřný jazyk – za čtvrt roku ji vezmu kankoliv a prohlásím ji za kohokoliv. Zčneme dneska, teď! hned! Odvedte ji a umyjte, paní Pearceová. Vydrhněte ji režžákem, když to nepustí jinak. Máte v kuchyni zatopeno?

PEARCEOVÁ (*protestuje*) Mám, ale –

HIGGINS (*bouří dál*) Vysvětlete jí, a všechno, co má na sobě, spalte. Nově šaty můžete objednat telefonicky. Než přijdou, omeťte jí třeba balicím papírem.

Líza Vy nejste žádněj džentlas, to teda nejste, dyž mluvíte vo takovejch věcech. Já sem náhodou slušná holka, a takový pláčky mám prokouknuty.

HIGGINS Ženská, vaši periferní stydlavost tady nemůžeme potřebovat. Místě si osvojit chování vévodkyně. Odvedte jí, paní Pearceová. Když se bude cukat, klidně jí nařežte.

Líza (*vyskočí a v běhu hledá ochranu střídavě u Pickeringa a paní Pearceové*): Ne!!! Zavolám na vás policajty.

PEARCEOVÁ Ale kam ji uložím?

HIGGINS Strčte ji do popelnice.

Líza Áááááááááá!

PICKERING Ale Higginssi! Mějte rozum!

PEARCEOVÁ (*rezolunně*) Musíte mít rozum, pane Higginssi, to skutečně musíte. Nemůžete takhle po lidech šlapat.

(*Higgins, takto napaden, ochladne. Po hurikánu následuje mírný váněk překvapení*)

HIGGINS (*s profesionálně dokonale modulací hlasu*) Já že po lidech šlapu! Milá paní Pearceová, milý Pickeringu, nikdy mě ani nenapadlo po někom šlapat. Já pouze navrhuji, abychom té ubohé dívce prokázali laskavost. Musíme jí pomoci, aby byla s to zaujmout v životě nové postavení. Pokud jsem se nevyjádřil dost jasně, bylo to jen z ohledu na její – nebo i váš – jemnocit.

(*Líza, kterou to uspokojí, se odkrade zpátky k židli*)

PEARCEOVÁ (*Pickeringovi*) Tak co, slyšel jste v životě něco takového, pane plukovníku?

PICKERING (*se srdečně směje*) Ne, paní Pearceová, jakživ ne.

HIGGINS (*trpělivě*) O co jde?